

Гаврилова К.Ю.

кандидат юридичних наук, доцент,

старший викладач,

КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Відповідно Кодексу цивільного захисту України, навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється за місцем роботи – працююче населення; за місцем навчання – дітей дошкільного віку, учнів та студентів; за місцем проживання – непрацююче населення [1].

Навчання працівників закладів освіти діям у надзвичайних ситуаціях (далі – НС) є обов'язковим, проводиться у робочий час за рахунок коштів роботодавця.

У кожному закладі освіти обладнується інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту з метою ознайомлення працівників з відомостями про дії у надзвичайних ситуаціях враховуючи особливості закладу.

Працівники, які приймаються на роботу, а потім щороку, проходять інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях. Працівники, які приймаються на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою попередньо проходять спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Не допускається до роботи працівник, який не пройшов навчання, інструктаж і перевірку знань з питань цивільного захисту, зокрема з пожежної безпеки. Програми проведення інструктажів (вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий), затверджуються керівником закладу освіти [2].

Організацію навчання працівників закладів освіти Херсонської області покладається на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Відповідно Постанови КМУ від 26 червня 2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», «...навчання працюючого населення здійснюється безпосередньо на підприємстві, в установі та організації згідно з програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту» [2]. Навчання цивільному захисту включає в себе теоретичну та практичну складові.

Теоретичне навчання проводиться: для керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту закладів освіти в Навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності областей; для працівників закладу за програмами загальної (спеціальної) підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях – безпосередньо в закладі освіти; для учнів під час освітнього процесу в рамках вивчення предметів, наприклад «Основи здоров'я» та «Захист Вітчизни».

Навчання осіб керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, здійснюється шляхом проведення функціонального навчання та практичної підготовки. Функціональне навчання – це навчання осіб, які за класифікацією професій належать до керівників, професіоналів і фахівців, з метою набуття та систематичного оновлення спеціальних знань, умінь і навичок з питань цивільного захисту.

Програми підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях розробляються і затверджуються закладами освіти на підставі програм та організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, що розробляються і затверджуються ДСНС, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

Програми підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях в закладах освіти можуть поділяти (залежно від категорії, осіб що навчаються):

- загальна підготовка працівників;
- спеціальна підготовка.

Програма загальної підготовки працівників закладу освіти передбачає вивчення інформації, що міститься у планах реагування на надзвичайні ситуації, про дії в умовах загрози і виникнення надзвичайної ситуації, а також оволодіння навичками надання першої допомоги потерпілим, користування засобами індивідуального і колективного захисту.

Програма спеціалізованої підготовки передбачає ознайомлення з обов'язками, навичками та діями працівників, що входять до складу спеціалізованих ланок цивільного захисту.

Директор (керівник) закладу освіти призначає керівників навчальних груп з підготовки працівників об'єкта освіти, які, в свою чергу, відповідають за проведення занять згідно програми загальної підготовки. Керівники спеціалізованих ланок цивільного захисту відповідають за проведення занять згідно програми спеціальної підготовки.

Керівниками навчальних груп та спеціалізованих ланок цивільного захисту призначаються працівники закладу освіти, які пройшли функціональне навчання з категорії «Посадові особи, на яких покладені обов'язки з питань цивільного захисту» та мають посвідчення встановленого зразка, або пройшли спеціальну підготовку у навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, як особи, що залучаються закладами освіти до проведення інструктажів, навчання і перевірки знань з питань цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки.

Практичне закріплення теоретичних знань з питань цивільного захисту та набуття навичок і досвіду виконання завдань здійснюється під час спеціальних об'єктових тренувань з питань цивільного захисту. А саме це проведення Дня цивільного захисту, який проводиться щорічно наприкінці навчального року. Тренування персоналу закладів освіти з відпрацювання дій на випадок пожежі (протипожежні тренування) проводяться не рідше одного разу на півроку як практичні тренування всіх задіяних працівників, незалежно від чисельності працюючих відповідно до інструкції, що визначає дії персоналу щодо забезпечення безпечної та швидкої евакуації людей.

Графіки проведення таких навчань і тренувань затверджуються щороку керівниками закладу освіти і узгоджуються з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та територіальними органами ДСНС.

Тренування проводяться з метою практичного відпрацювання, закріплення та перевірки умінь та навичок виконання працівниками дій щодо запобігання можливих надзвичайні ситуації та дій у разі виникнення надзвичайні ситуації, насамперед дій за сигналами оповіщення, користування засобами індивідуального захисту та засобами пожежогасіння, способів рятування людей, надання першої допомоги потерпілим, порядку евакуації людей і матеріальних цінностей, взаємодії з аварійно-рятувальними підрозділами та медичними працівниками.

Список використаних джерел:

1. Кодекс цивільного захисту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (дата звернення: 24.03.2020).

2. Постанова КМУ від 26 червня 2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-%D0%BF> (дата звернення: 24.03.2020).

3. Постанова КМУ від 23 жовтня 2013 року № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-%D0%BF> (дата звернення: 24.03.2020).

Наказ МОН України від 21.11.2016 року № 1400 «Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1623-16> (дата звернення: 24.03.2020).